

Panie i Panowie, Koleżanki i Koledzy!

W imieniu Rady Wojewódzkiej POKOLEŃ i kolegów z 8 powiatów pięknie dziękuje pomysłodawcom i organizatorom spotkania – Radzie Powiatowej w Krośnie. Szczególnie ciepłe słowa kieruje do Pana Adama Krzanowskiego.

Trzymając się litery, ale też ducha spotkania, pozwolę sobie na 3 refleksje:

1. Państwa stała pamięć rocznicowa o wybitnym rodaku krośnieńskim i Polaku jest godna najwyższego uznania. Gratuluję. Macie prawo do olbrzymiej satysfakcji.

Nasze spotkanie wpisuje się w realizowany od 1990r. program POKOLEŃ upowszechniający działania, zdarzenia, ludzi i dorobek okresu PRL'u. W skali kraju odbyliśmy wiele konferencji naukowych z życia gospodarczego, społecznego, politycznego, nauki i kultury po II Wojnie Światowej pod tytułem „Zrozumieć PRL”.

Od kilku lat stawiamy na pokazywanie historii i ludzi działających w środowisku lokalnym. Tego, co najbliższemu ludzi, w czym uczestniczyli i co widzieć. To bardziej trafia. Na Podkarpaciu zapoczątkowali go kol. z Mielca. W 2019 r. zorganizowali konferencję p.t. „80 lat nad i dookoła Mielca” w czasie, której w ponad 100 stronicowym opracowaniu zaprezentowany został rozwój Mielca we wszystkich dziedzinach życia w tym również przemysłu lotniczego z uwzględnieniem całej złożonej sytuacji w Polsce, RWPG, Układzie Warszawskim i geopolityce. Wszystko w oparciu konkretne liczby i fakty.

Dla przykładu;

- liczba mieszkańców wzrosła z 8,5 tys. w 1939 r. do 52 tys. w 1989 r.
- PZLWSK zatrudniało 22 tys. w tym 2 tys. z wykształceniem wyższym – najwięcej w kraju w przeliczeniu na jednego pracownika.
- rozwój szkolnictwa zawodowego i wyższego (6 filii różnych uczelni)
- ponad 5 tys. mieszkań, ośrodki kultury, sport (STAL Mielec)

Na tym tle pokazali niespotykany awans młodzieży wiejskiej i robotniczej powiatu i regionu.

Ci sami koledzy na czele z przewodniczącym Rady Powiatowej POKOLEŃ – Mieczysławem Struzikiem w czasie rządów PIS wystąpili z inicjatywą nazwania ronda przy byłej WSK-PZL im. Tadeusza Ryczaja. Człowieka tworzącego historię polskiego przemysłu lotniczego i Mielca, który przez 25 lat był dyrektorem tego zakładu, ale też członkiem Egzekutywy KW PZPR w Rzeszowie. Koło zebrało 2,2 tys podpisów mieszkańców, uzyskało pozytywną Uchwałę Rady Miasta. Wojewoda Podkarpacki po zasięgnięciu opinii IPN uchyliła uchwałę Rady Miasta z uwagi na Ustawę Dekomunizacyjną. POKOLENIA walczyły przez 2 lata i wygrały w NSA. Nierealne stało się możliwe. Zwyciężyła odwaga, argumenty i determinacja.

Patrzę na obecnych – można! Apeluję – trzeba! Mamy taki dorobek w każdym środowisku.

2. Władysław Gomułka, życie, praca, działalność społeczno-polityczna, walka o niepodległość, działalność państwowa – HISTORIA WIELKIEGO CZŁOWIEKA.

Pan Adam Krzanowski, autor publikacji – badacz, historyk. Pokazał fakty, zamieścił opinie innych osób, dla czytelników postawił też kilka pytań bez odpowiedzi do refleksji i własnej opinii. Każdy, bowiem ma prawo do oceny, krytyki, ale ma też obowiązek czynić to w oparciu o pełną wiedzę i dobrą wolę. Pozwolę sobie jako uważny obserwator i uczestnik życia publicznego podkreślić bezdyskusyjną prawdę, że w debacie na temat postaci historycznych olbrzymie znaczenie ma ich wpływ na bieg historii, motywy, metody oraz odpowiedzialność za konsekwencje. Ale też w historii najważniejsze, najpiękniejsze i najbardziej frapujące jest pokazywanie niejednoznaczności konfliktów, racji, dylematów, rozterek i ryzyk za wybory określane jako „mniejsze zło”.

Uważam, że dla rzetelnej oceny tow. „Wiesława” musi się mieć na uwadze powyższe, ale również fakt, że jego życie i działalność przypadły na szczególne czasy w dziejach Polski i Europy. Kiedy wielcy tego świata grali ponad jego i naszymi głowami i to jeszcze, co jakiś czas inaczej. W 1918 r. odzyskanie niepodległości, 1920 r. agresja Związku Radzieckiego, 1939 r. Pakt Ribbentrop-Mołotow, 1941 r. wojna Niemiecko-Sowiecka, 1945 r. Jałta, a później zimna wojna. Mógł też pojawić się jeszcze inny nieprawdopodobny scenariusz. „Wiesław” walczył z frakcjami w partii, z Moskwą, Londynem, reakcją wewnętrzną i bandami UPA. W tym samym czasie odbudowywał kraj z gruzów i zgłiszczy pozostając wierny swoim ideałom. Łączył walkę o wyzwolenie narodu z walką o cele społeczne – O POLSKĄ DROGĘ.

Ja nie mam dylematów z oceną, że należy do ścisłego grona tych, którzy wnieśli największy wkład w kształtowanie dziejów Polski po II Wojnie Światowej. Nie mam też dylematu z odpowiedzią gdzie byśmy byli dzisiaj gdyby nie jego twarde rozmowy ze Stalinem w 1944 i 1945 r. i z Chruszczowem 1956 r. (o suwerenności, trójsektorowości w gospodarce i pluralizmie politycznym w Polsce) oraz nie rozwiązał problemu granicy zachodniej. – TO KAMIENIE MIŁOWE.

Podzielam zdanie Pana Adama Krzanowskiego, że ON na swoją uczciwą ocenę musi jeszcze poczekać do czasu odkrycia archiwów polskich i części radzieckich.

Dla poparcia tej tezy, ale i mojej skromnej oceny tow. „Wiesława”, przytoczę krótko opinie czterech ludzi wypowiedziane po jego śmierci:

-Adama Michnika – „Wiesław był w 1956 r. bohaterem narodowym. Taką popularność miał tylko Wojtyła i Wałęsa. To komunista prosowiecki, ale nie sowiecki”.

- Jana Olszewskiego – Był komunistą, ale było w nim coś z naturalnej prawości polskiego chłopą. Był człowiekiem serio, który wiedział, co mówi i czego chce.
- Kazimierza Barcikowskiego – „Był człowiekiem swoich czasów, któremu los nie szczędził zawodów, a ludzie krzywd. Człowiekiem niebagatelnym, autentycznym, samodzielnym, prostolinijnym i twardym, który kierował się czystością intencji”.
- Andrzeja Werblana – „Każde pokolenia zna swojego Gomułkę ale on wyrastał ponad swoich towarzyszy”.

Tak na marginesie. Jeśli chodzi o fakty historyczne, to zasadniczo sporu nie ma. Wiemy, kiedy i co się stało, działo. Pojawiają się one natomiast, jeśli spojrzymy na to przez nasze emocje czy punkt widzenia. Wówczas historii jest tyle ile osób, które żyją i żyły. Wydarzenie może być przez jednego oceniane jako sukces, przez innego jako klęskę. Przychodzą mi na myśl 2 przykłady:

- Putin, powtarza, że największą tragedią geopolityczną XX w. był upadek Związku Radzieckiego, a z naszej polskiej perspektywy to jedno z najszcześniejszych wydarzeń jakie nam się przytrafiło.
- Generał Jaruzelski. „Prawdziwi komuniści” zarzucają mu kapitulację, zdradę ideałów itd. radykałowie zaś mają go za oprawcę stanu wojennego, który przetrącił Polakom kręgosłup itp.

”A FAKT, TEN SAM”

3. Z myślą o przypomnieniu uczestnikom naszego spotkania oraz „ociepleniu” obecnego politycznego wizerunku Podkarpacia pragnę podkreślić;

Rzeszowszczyzna w XX w. była jednym z najbardziej radykalnych regionów ruchu lewicowego, ludowego i młodzieżowego. Tu m.in.:

- w 1895 r. w Rzeszowie powstało Stronnictwo Ludowe.
- w okresie międzywojennym, a w szczególności w latach 1933-1938 miały miejsce najbardziej krwawe manifestacje chłopów, w których życie straciło kilkudziesięciu ludzi.
- w 1936 r. w Nowosielskach k. Przeworska odbyła się największa w Polsce manifestacja chłopów z udziałem Marszałka Rydza-Śmigłego z udziałem ponad 150 tys. osób.
- w 1936r. w Kraczkowej k. Łańcuta została napisana „Deklaracja Praw Młodego Pokolenia” .
- na tej ziemi urodzili się najwazniejsi działacze ruchu lewicowego. Dzisiejszych Bohater Władysław Gomułka, Stanisław Kania k. Jasła, Józef Czyrek k. Łańcuta, Władysław Kruczek w podrzeszowskiej Zwięzycy oraz uznany za najwybitniejszego działacza powojennego ruchu młodzieżowego Józef Tejchma z Markowej, o którym czytamy w dzisiejszej publikacji - LUDZIE, KTÓRZY TWORZYLI HISTORIĘ POLSKI.

To FAKTY, ale i WYZWANIA. Dla kolegów z innych Powiatów.
Wierzę, że czeka nas jeszcze wiele pięknych spotkań, wspomnień i dokumentów
dla przyszłych pokoleń.